

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10**MÔN: NGỮ VĂN – CẦN THƠ NĂM 2023****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU**

Đọc đoạn trích sau:

Kỷ luật rất khó, bởi sự mê hoặc của lười nhác quá lớn, nằm dài trên sofa xem bộ phim truyền hình thật thoải mái biết bao, ôm điện thoại lướt Weibo mới dễ chịu làm sao. Thế nhưng, niềm vui ngắn ngủi này thực chất lại là một loại trầm luân biến tướng, chỉ có thể mang đến sự chậm chạp trong tư duy, bệnh tật cho cơ thể và sự cần cỗi cho tâm hồn.

Sống trong sự nhàn nhã lâu ngày, những người lười nhác sẽ ngày càng trở nên tạm bợ, không có hoài bão, không có lý tưởng. Những người chần chừ sẽ quen với việc tìm muôn vàn cơ khác nhau để tự an ủi mình. Những người ăn uống không điều độ, không có thời gian làm việc và nghỉ ngơi nhất định, cuộc sống không có quy hoạch sẽ gặp rất nhiều sai sót trong công việc và phiền não trong cuộc sống.

George Bernard Shaw từng nói: “Biết tự kiểm soát bản thân là bản năng của người mạnh mẽ nhất”. Ngược lại, người không biết tự khống chế bản thân, cuối cùng sẽ mất đi cả thế giới này.

(Trích Càng kỷ luật, càng tự do, Ca Tây (Tuyết Mai dịch), NXB Thế giới, 2022, tr.15)

(Weibo: Một trang mạng xã hội của Trung Quốc, giống như Facebook)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích trên.

Câu 2. Xác định phép liên kết câu về mặt hình thức trong hai câu sau:

“Kỷ luật rất khó, bởi sự mê hoặc của lười nhác quá lớn, nằm dài trên sofa xem bộ phim truyền hình thật thoải mái biết bao, ôm điện thoại lướt Weibo mới dễ chịu làm sao. Thế nhưng, niềm vui ngắn ngủi này thực chất lại là một loại trầm luân biến tướng, chỉ có thể mang đến sự chậm chạp trong tư duy, bệnh tật cho cơ thể và sự cần cỗi cho tâm hồn”.

Câu 3. Theo đoạn trích, “sống trong sự nhàn nhã lâu ngày” sẽ gây ra những tác hại nào?

Câu 4. Em hiểu như thế nào về câu nói của George Bernard Shaw trong đoạn trích trên: “Biết tự kiểm soát bản thân là bản năng của người mạnh mẽ nhất”?

II. LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1. Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, em hãy viết một đoạn văn (khoảng 15 dòng) trình bày suy nghĩ về sự cần thiết của tính kỷ luật trong cuộc sống mỗi con người.

Câu 2. Phân tích đoạn thơ sau:

Ta làm con chim hót

Ta làm một cành hoa

Ta nhập vào hòa ca
Một nốt trầm xao xuyến.

Một mùa xuân nho nhỏ
Lặng lẽ dâng cho đời
Dù là tuổi hai mươi
Dù là khi tóc bạc.

(Trích Mùa xuân nho nhỏ, Thanh Hải, Ngữ văn 9, Tập 2, NXB Giáo dục Việt Nam, 2017, tr. 56)

Từ đó, em hãy nhận xét về ý nghĩa của lẽ sống đẹp được nhà thơ gửi gắm trong đoạn thơ trên.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN BỞI BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU (3.0 điểm):****Câu 1****Phương pháp:**

Căn cứ các phương thức biểu đạt.

Cách giải:

Phương thức biểu đạt chính: nghị luận

Câu 2**Phương pháp:**

Căn cứ liên kết câu.

Cách giải:

Phép liên kết nói: “Thế nhưng”

Phép thế: này.

Câu 3**Phương pháp:**

Đọc, tìm ý.

Cách giải:

- Theo đoạn trích, “sống trong sự nhàn nhã lâu ngày” sẽ gây ra những tác hại:
- + Những người lười nhác sẽ ngày càng trở nên tạm bợ, không có hoài bão, không có lý tưởng.
- + Những người chần chừ sẽ quen với việc tìm muôn vàn có khác nhau để tự an ủi mình.
- + Những người ăn uống không điều độ, không có thời gian làm việc và nghỉ ngơi nhất định, cuộc sống không có quy hoạch sẽ gặp rất nhiều sai sót trong công việc và phiền não trong cuộc sống.

Câu 4**Phương pháp:**

Phân tích.

Cách giải:

- “Biết tự kiểm soát bản thân là bản năng của người mạnh mẽ nhất”, vì:
- Kiểm soát bản thân tưởng chừng dễ nhưng lại là một điều rất khó để thực hiện, nhất là đối với cuộc sống chạy theo vật chất hiện nay.
  - Tự kiểm soát bản thân tức là tự tạo cho mình tính kỉ luật và tự lập. Đó chính là hai yếu tố quyết định dẫn đến thành công.
  - Vượt qua bản năng và biết tự khống chế bản năng là lúc bạn đã vượt lên trên chính bản thân mình, đó là điều chứng minh được sức mạnh tiềm ẩn bên trong bạn.

II. LÀM VĂN (7.0 điểm):

Câu 1 (2.0 điểm):**Phương pháp:**

Phân tích, tổng hợp.

Cách giải:

a. Mở đoạn:

- Giới thiệu vấn đề: sự cần thiết của **tính kỷ luật** trong cuộc sống mỗi con người.

b. Thân đoạn:

- Giải thích vấn đề: Tính kỷ luật chính là luôn tuân thủ theo những chuẩn mực, nguyên tắc, quy tắc chung, không để cho cảm xúc, sự buông thả và sự lười biếng làm ảnh hưởng.

- Biểu hiện của người có tính kỷ luật:

+ Luôn tuân theo kỉ cương, nguyên tắc mà cộng đồng, xã hội đề ra.

+ Ý chí vững vàng, dù gặp khó khăn, gian nan cũng quyết làm việc, sống theo kỷ luật chứ không chọn con đường cầu thả, sai trái...

- Tại sao tính kỷ luật là cần thiết trong cuộc sống? Vì:

+ Là cầu nối giữa mục tiêu và thành tựu.

+ Giúp con người không bao giờ rời bỏ mục tiêu dù có khó khăn, trở ngại.

+ Có sức mạnh lan truyền nghị lực cho người khác.

+ Người có tính kỷ luật luôn hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, dễ gặt hái được nhiều thành công.

- Dẫn chứng: Bác Hồ là một tấm gương sáng về tinh thần kỉ luật. Một hôm Bác đến thăm một ngôi chùa lịch sử. Đúng dịp lễ nên khách nước ngoài và nhân dân đến chùa rất đông. Bác vừa vào chùa, vị sư cả liền ra đón Bác và khấn khoản xin Bác đừng cởi dép. Bác không đồng ý. Đến thềm chùa, Bác dừng lại để dép ở ngoài rồi mới bước vào, và giữ đúng mọi nghi thức như người dân đến lễ.

- Phản đề: Một số người sống buông thả, không tuân theo kỷ luật, quy tắc gây ra những tệ nạn, tiêu cực => cần thay đổi để hoàn thiện bản thân. Một số người lại sống quá quy tắc mà trở nên cứng nhắc => cần nhận định đúng đắn về tính kỷ luật.

c. Kết đoạn:

- Khẳng định vấn đề/ Liên hệ bản thân: Kỷ luật là một đức tính cần có ở mỗi con người chúng ta và nó vô cùng cần thiết trong cuộc sống.

Câu 2 (5.0 điểm):**Phương pháp:**

Phân tích, tổng hợp.

Cách giải:**1. Mở bài:**

- Giới thiệu vài nét về tác giả Thanh Hải và bài thơ Mùa xuân nho nhỏ.

- Hoàn cảnh bài thơ ra đời

- Khái quát lại vị trí khổ 4,5 cần phân tích.

2. Thân bài:**a. Khổ 4: Khát vọng hóa thân thành những vẻ đẹp của cuộc đời**

- Nội dung của khổ 4 chính là tiếng lòng của tác giả muốn được hòa nhập với cộng đồng. Đồng thời, ông cũng khao khát được mang lại niềm vui cho cuộc đời này:

Ta làm con chim hót,

Ta làm một nhành hoa.

Ta nhập vào hoà ca.

Một nốt trầm xao xuyến.

- Khổ thơ 4 được nhà thơ sử dụng nghệ thuật điệp từ “ta làm” kết hợp với nhịp thơ nhanh, bồi hồi. Điều này thể hiện khát khao mãnh liệt của tác giả muốn được cống hiến cho đời:

+ Ước mơ trở thành con chim cất tiếng hót trong trẻo tặng cho đời cùng niềm hân hoan vĩnh cửu.

+ Ước mơ trở thành một nhành hoa đem tới hương thơm, sắc thắm và tạo nên vẻ đẹp cho đời. Rõ ràng, đang là người bệnh, nhưng ông vẫn không ngừng hy vọng về một cuộc sống tốt đẹp

+ Khao khát trở thành nốt trầm trong bản nhạc không ồn ào, không cao điệu nhưng đầy lắng đọng. Tác giả muốn cống hiến một cách lặng thầm để hòa vào khúc ca mừng xuân về của dân tộc.

→ Những ước mơ tưởng chừng như nhỏ bé, giản dị ấy nhưng đều mang những ý nghĩa cao đẹp góp phần tô thắm thêm cuộc đời tươi đẹp. Bên cạnh đó, việc sử dụng đại từ ” ta” lặp lại thể hiện rằng khát khao đó không chỉ là của riêng ông mà là của toàn thể mọi người dân Việt Nam.

Kết luận: Khổ thơ 4 làm nổi bật lên khát khao sống mãnh liệt của nhà thơ muốn dâng trọn cuộc đời cho nghệ thuật, của một người chiến sĩ cách mạng muốn cống hiến cho đất nước.

b. Khổ 5: Khát vọng hóa thân thành mùa xuân vĩnh hằng

- Nội dung khổ thơ thứ 5 thể hiện ước nguyện được cống hiến chân thành của nhà thơ. Niềm khát khao ấy không bị giới hạn bởi bất kỳ thời gian hay không gian nào:

Một mùa xuân nho nhỏ

Lặng lẽ dâng cho đời

Dù là tuổi hai mươi

Dù là khi tóc bạc.

Hình ảnh mùa xuân nho nhỏ được nhắc tới ở đây chính là ẩn dụ cho cuộc đời mỗi con người. Mỗi chúng ta có thể âm thầm, lặng lẽ chọn những cách sống, cách cống hiến khác nhau nhưng đều không ồn ào, hướng về mục tiêu mùa xuân đại thắng của toàn dân tộc.

- Nhà thơ đã dùng hai từ láy “lặng lẽ” và “nho nhỏ” để diễn tả một cách rất khiêm tốn và chân thành về nhân cách sống.

- Từ những điều trên, ta thấy được nhà thơ có một lối sống, cách sống vô cùng cao đẹp. Không ồn ào, đao to búa lớn mà ông chỉ ao ước một cách lặng lẽ, âm thầm trở thành một mùa xuân nho nhỏ, góp chút sức lực dù là nhỏ nhất để dâng hiến cho cuộc đời.

- Trong khổ thơ nhà thơ đã liên tục sử dụng điệp ngữ “dù là” nhằm thể hiện thái độ chân thành, tự nguyện. Dù cho ở bất cứ hoàn cảnh nào, ông vẫn không nản lòng và bỏ cuộc.

- Sự cống hiến không phân biệt độ tuổi nào như khi ta còn trẻ đang tuổi đôi mươi hay lúc tóc đã bạc. Chỉ cần còn sống nhà thơ vẫn muốn đóng góp cho sự nghiệp chung của toàn dân tộc.

=> Nhận xét về lẽ sống đẹp: sống và cống hiến những điều đẹp đẽ nhất cho cuộc đời.

c. Đặc sắc nghệ thuật

- Sử dụng điệp ngữ.

- Vận dụng từ láy linh hoạt.

- Hình ảnh tươi sáng, giàu tính nhân văn.

- Nhịp thơ nhanh.

3. Kết bài:

- Tóm tắt lại giá trị nội dung và nghệ thuật của khổ thơ 4,5:

+ Thể hiện ước nguyện được cống hiến của tác giả.

+ Thể thơ năm chữ, hình ảnh trong sáng, sinh động.

- Nêu suy nghĩ của bản thân về khổ 4, 5.